

F. 6. Nummulites

Literatura:

1. Mizerski, W., 1993. Tetyda-ocean którego już nie ma. *Wszechświat*, 94: 57-61
2. encyklopedia.pwn.pl
3. [uk.wikipedia.org/wiki/Тетис_\(океан\)](http://uk.wikipedia.org/wiki/Тетис_(океан))
4. pl.wikipedia.org/wiki/Eduard_Suess
5. pl.wikipedia.org/wiki/Alfred_Wegener
6. prabook.com/web/emile.argand
7. pl.wikipedia.org/wiki/Ak-Kaja

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ І МЕТОДОЛОГІЯ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «СТАТИСТИКА ТУРИЗМУ»

Джунь Й. В.

*доктор фізико-математичних наук, професор,
завідувач кафедри математичного моделювання
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Розвиток туризму має велике значення для нашої держави, бо виконує крім економічних, важливі культурні, соціальні, виховні, екологічні функції і є джерелом наповнення державного та місцевих бюджетів. Це підтверджується наступною статистикою. У 2020 році в туристичній галузі України працювало 3867 турагентів і туроператорів. Вартість

реалізованих ними туристських пакетів (з урахуванням ПДВ) сягала для юридичних осіб 27,6 млрд. грн., для фізичних осіб-підприємців 5,1 млрд. грн. [2]. Кількість обслугованих ними туристів сягнула для юридичних і фізичних осіб відповідно 1957410 і 402868 чоловік, а розподіл путівок за своїм призначенням був таким:

№	Тип поїздки	Кількість обслугованих туристів:	
		Юридичними особами	Фізичними особами
1.	Навчальні, службові, ділові поїздки	59627	1571
2.	Поїздки з метою дозвілля і відпочинку	1871767	397504
3.	Тури з метою лікування	14603	3318
4.	Спортивний туризм	1165	373
5.	Спеціальний туризм	4557	27
6.	Інший туризм	5691	75

Витрати туроператорів на послуги сторонніх організацій, що включені до вартості туристичних пакетів у 2020 році, склали для юридичних осіб [2]:

1.	Послуги з розміщення туристів	14,4 млрд. грн.
2.	Послуги транспорту (залізничного, повітряного, водного)	3,5 млрд. грн.
3.	Оренда транспортних засобів	3,5 млн. грн.
4.	Забезпечення туристів стравами і напоями	125,5 млн. грн.
5.	Послуги в галузі культури, екскурсійні заходи (без транспортних послуг)	216,2 млн. грн.
6.	Інші послуги	161,9 млн. грн.

Наведені вище статистичні дані вагомо демонструють роль і значення індустрії туризму для економіки і культурного розвитку нашої держави при тому, що не всі потенційні можливості для цього вже використані.

Що є головною складовою розвитку туристичної галузі? Найперше це підготовка для індустрії туризму висококваліфікованих, на рівні світових стандартів кадрів, які б не боялися сучасних викликів і тих величезних мегабайтів цифрової статистичної інформації, яка характеризує туризм. Вони повинні вміти, добувати, читати, розуміти, обробляти і аналізувати цю інформацію, робити статистично обґрунтовані висновки щодо успіху і розвитку своєї справи, подружившись з комп'ютерними технологіями, статистичними реєстрами та автоматизованими робочими місцями.

Таким ми бачимо сучасного випускника бакалавра спеціальності 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування».

Концептуальні засади викладання курсу «Статистика туризму» сформовані на базі основних понять і категорій загальної теорії статистики, яка і складає основу усіх інших статистик: економічної, демографічної, соціально-правової, тощо. Такими концептуальними поняттями (категоріями), найважливішими і загальними для усіх статистик, є такі: статистична сукупність, статистична ознака, варіація ознаки, статистична закономірність, статистичний показник.

Методологія викладання курсу «Статистика туризму» обумовлена і формується методологічними підвалинами статистики. Якщо сказати точніше, то методологічною основою статистики є теорія пізнання, яка визначає наукові підходи до вивчення суспільних явищ, тобто, статистика аналізує їх не ізольовано, а у їх взаємозв'язку, не в стані спокою, а в їх русі і розвитку. Разом з тим статистика, як наука, має свої, специфічні засоби дослідження, які і складають статистичну методологію, а саме: комплекс оригінальних, властивих лише статистиці засобів дослідження кількісних закономірностей в структурі, динаміці і у взаємозв'язках такого складного соціально-економічного явища як туризм. Основні риси (особливості) статистичної методології є наступними:

- точний цифровий опис масових явищ;
- аналіз їх диференціації;
- використання узагальнюючих показників і розподілів для характеристики статистичних закономірностей;
- застосування методів теорії ймовірностей та математичної статистики, зокрема-чотирьох дуже важливих технік останньої:
- встановлення нових закономірностей методами статистичної школи К. Пірсона;
- побудова точкових і інтервальних оцінок;
- перевірка статистичних гіпотез;
- моделювання процесів методами кореляційно-регресійного, дисперсійного і особливо спектрального аналізу, який дозволяє успішно моделювати і прогнозувати процеси будь-якої складності.

В цілому статистична методологія ґрунтується на поєднанні аналізу і синтезу. По-перше, статистика виділяє і окремо вивчає певні частини досліджуваного явища, що відрізняються умовами і стадіями розвитку. По-друге за допомогою своїх специфічних засобів узагальнює дані по всіх складових частинах і дає цільну картину явища, в усій сукупності його властивостей. А передумовою використання статистичної методології в конкретному дослідженні є визначення:

- суті явища, яке досліджується;
- його властивостей;
- його якісної своєрідності.

Тільки попередній теоретичний аналіз досліджуваного явища чи процесу може дати всебічну уяву щодо логіки предмета пізнання, що і є об'єктивним підґрунтям методологічних рішень і засобів. Практична ж реалізація будь-якого статистичного дослідження має три етапи:

- збір первинного статистичного матеріалу шляхом реєстрації фактів, опитування, використання звітів;
- систематизація і групування зібраних матеріалів;
- аналіз і синтез отриманих матеріалів.

Звичайно, всі ці три надзвичайно важливі стадії статистичного дослідження належним чином мають бути відображені як на лекціях, так і за допомогою практичних занять. Зазначимо, також, ж що для успішного статистичного аналізу, крім розуміння загальних категорії і положень методології статистики необхідно використовувати також і концепції саме статистики туризму, занотовані в збірнику правових актів по туризму [3] і методологічні положення по туризму [4, 5].

Із сказаного вище випливає, що «Статистика туризму» є не другорядним допоміжним курсом, а ключовою дисципліною підготовки студента, яка формує і забезпечує ряд найважливіших навичок його майбутньої професії. Але якість підготовки студента залежить не тільки від викладача професіонала, який добре знає категорії і методологію свого предмета, а найперш від кількості годин, які відпущені по навчальному плану на цю дисципліну. При формуванні навчального плану не слід забувати, що дисципліні «Статистика туризму» має передувати курс загальної теорії статистики, чи просто статистики, де і вивчаються ті концепції і методологія, які потім використовуються в спеціальних статистиках: економічній, демографічній, медичній, тощо. На дисципліну «Статистика туризму» відпущено 10 лекцій і 10 практичних занять. Не можна втиснути в цей курс і загальну теорію статистики, і статистику туризму. А давати цей курс без таких елементарних понять статистики як: вибірка, оцінка, абсолютні і відносні величини, види середніх, коефіцієнт кореляції, дисперсія, стандарт, індекси, тощо, означає не що інше як профанацію навчання, якщо не щось гірше. Оптимальним варіантом годин на курс «Статистика туризму» є: 36 годин лекцій, 36 годин практичних занять при загальній кількості годин на предмет 180, як це реалізовано інших вузах [6].

Література:

1. Соціальний розвиток України: сучасні трансформації та перспективи С. І. Бандур, Т. А. Заяць, В. І. Куценко та ін. За заг. ред. д-ра екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України Б. М. Данилишина. – 2-ге вид. доповн. і переробл. Черкаси: Брама – Україна. 2006. – 620 с.

2. Туристична діяльність України у 2020 р. Статистична інформація на основі форми державного статистичного спостереження № 1 – туризм (річна): «Звіт про статистичну діяльність» (Інформацію наведено без урахування території Автономної Республіки Крим та тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях) Державний комітет статистики України. К.: 2020 р.
3. Нормативно правові акти України з питань туризму: Збірник законодавчих та нормативних актів / Упоряд. М. І. Камлик. – К.: Атіка, 2004. – 464 с.
4. Методологічні положення зі статистики туризму / Наказ державної служби статистики України 23.12.2011 р. № 372 [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Методологічні положення національної системи туристичної статистики в Україні (НСТС). 2012 – 50 с.
6. Програма дисципліни «Статистика туризму» (для бакалавров). Форма обучения очная. Казанский федеральный университет. 2016. – 15 с.

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ АКТИВНОГО СПОСОБУ МИСЛЕННЯ І ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «СТАТИСТИКА ТУРИЗМУ»

Джунь Й. В.

*доктор фізико-математичних наук, професор,
завідувач кафедри математичного моделювання*

*Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Одним із найважливіших завдань вищої освіти є формування у студентів творчого світогляду, який передбачає активний спосіб мислення і спосіб діяльності. Тому при викладанні такого важливого для майбутніх фахівців туристичної галузі предмету як «Статистика туризму», викладач повинен усвідомлювати, що він є не тільки джерелом інформації, а і менеджером навчального процесу [2]. Значення курсу «Статистика туризму» у формуванні активного світогляду студента важко переоцінити, оскільки цей предмет використовує живу, дійсну, багатопрофільну, часову інформацію, яка є основою його діяльності і головним інструментом пізнання найрізноманітніших явищ і процесів у